

Ima ubojica koji nikad nisu ubili,
lupeža koji nikad nisu ukrali
i lažljivaca koji govore suštu istinu.

Kahlil Gibran

Prataju me zašto sam svoj pretprošli članak (kako vrijeme prolazi!) nazvao NORD-EXPRESS, je li koptska crkva pravoslavna i je li Kahlil Gibran musliman.

Veliki libanonski pjesnik Kahlil Gibran (»Prorok«, »Prorokov vrt«, »Isus, sin čovječji«) odgojen je u maronitskoj tradiciji jer mu je mati bila kćer maronitskoga svećenika. Posebnosti maronitske crkve jesu: upotreba aramejskoga jezika (kojim je govorio Krist) u bogoslužju i ponovno priključenje Svetoj Stolici u XVI. stoljeću, nakon revidiranja tisućljetnoga monofizitskog nauka.

Koptska crkva nije na Kalcedonskom koncilu (451. god.) prihvatila kalcedonsko vjerovanje o dvostrukoj Kristovoj naravi (božanskoj i ljudskoj). Odcijepila se 600 godina prije velikoga carigradskog raskola (1054), što znači da, *de iure*, nije pravoslavna, jer su pravoslavne crkve kalcedonske, a koptska je predkalcedonska, tj. zastupa monofizitsko gledište, da je Kristova narav samo božanska. Međutim, ona je slična pravoslavnim crkvama i po obredu i po nepriznavanju katoličkih dogmi, a pod utjecajem islama usvojila je obrezivanje. Uglavnom, bez velike opasnosti da se pogriješi, moglo bi se reći da su Kopti bliži pravoslavcima, pa i protestantima, nego katolicima.

Časni protestant iz Sjeverne Irske ne bi pristao, pod ovim okolnostima, službovati u Hrvatskoj. Cedric Thornberry nije, čini se, takav čovjek. Dok on bude tu, problemi će se neprestano umnožavati, uvjeren je IVAN MARTINAC koji je donijevši tekst uredniku napomenuo: »Eto, veliki umjetnik piše ti o politici, a obični smrtnici o umjetnosti«. To je dobro

Što se tiče NORD-EXPRESSA postoji više razloga za taj naslov.

— Prvo, sadašnje hrvatske »prilike« imaju sva obilježja *thrillera*.

— Drugo, najveći je majstor *thrillera* Alfred Hitchcock, njegovo je omiljeno mjesto radnje vlak, a najpoznatiji vlak (uz ORIENT-EXPRESS), jest NORD-EXPRESS iz čuvenoga filma *Strangers on a Train*.

— Treće, prema mojoj (posve privat-

noj) zamisli, NORD-EXPRESS, prepun cudnih uglavnom perverzних putnika, vozi od Libanona preko Hrvatske do Sjeverne Irske, preciznije — do glavnoga grada Sjeverne Irske Belfasta, a vlakovođa je gospodin Cedric Thornberry.

IRSKA

Irska je otok površine 82.200 km četvornih. Tlo je uglavnom prekriveno li-

vadama koje su i zimi zelene pa se Irska zove i »zelenim otokom«. Za razliku od Engleske, na nj nikada nisu stupili Rimljani, a Sv. Patrick pokrstio je Irce još u 5. stoljeću.

Na temelju darovnice pape Hadrijana IV. (1154-1159) engleski kralj Henrik II. okupira 1171. Irsku, ali samo manji dio irskih knezova priznaje njegov suverenitet. Nakon pobune Rodericka O'Connora (1175) Irska je formalno podijeljena na dva dijela, od kojih je sjeveroistočni ostao do danas pod engleskim gospodstvom. Godine 1542. Henrik VIII. pokušava s uvođenjem reformatorske (anglikanske) crkve, što postaje novi čimbenik mržnje. Na ovome mjestu nužno je nešto reći o reformaciji ili protestantizmu.

Peti lateranski koncil zaključen je 16. 3. 1517. a 31. 10. (uoči Svih Svetih) Martin Luther 34-godišnji augustinovski redovnik i profesor Sveučilišta u Wittenbergu, pribija svojih 95 teza o indulgencijama (oprostima), dogmata i uređenju Katoličke crkve na portal vitenberške dvorske kapele. Papa je bio Leon X. (Giovanni Medici, drugorođeni sin Lorenza Veličanstvenoga, mecene znanstvenika i umjetnika). Desetoga prosinca 1520. pred Svracijim vratima Luther spaljuje papinu bulu, na što ga papa 3. siječnja 1521. ekskomunicira. Time je počeo protestantizam.

Henrik VIII. u početku je toliko žestoko istupio protiv Luthera da ga papa Leon X. naziva Braniteljem vjere (Defensor fidei). Međutim, uskoro se zavađio s njegovim nasljednikom papom Klementom VIII. (još jedan Medici — Giulio), koji ne želi razvrgnuti njegov brak s Katarinom Aragonskom i ozakoniti vezu s Anom Boylen. Sukob završava tako da se Henrik VIII. »Aktom o supremaciji« proglasio (1534) poglavarom anglikanske crkve odvajajući je time od rimske. Tadašnji papa Pavao III. ga izopćuje, a engleski kardinal Fisher i briljantni Thomas More plaćaju svoju vjernost Rimu — glavama. Tako je, nevjerojatno banalnim povodom, nastala nova crkva koju Henrik VIII. pokušava nametnuti Irskoj. Sjeveroistočni, već od 12. stoljeća poslušni dio na to pristaje zahvaljujući poglavito škotskim protestantima, koji

O Republici Irskoj
(Ulsteru) Hrvati ne
bi trebali ništa više
znati nego
o Kolumbovim
otkrićima da našoj
domovini ne prijete
— ALSTERIZACIJA

Može li uopće
protestant iz
Belfasta, koji je
odrastao uz
svakodnevnu
prijetnju
»katoličkoga«
metka, voljeti
katolike? Priznajem
— ne može, ali ako
već mora živjeti
s njima u Belfastu,
ne mora ovdje

Nastavak na 22. str.

BELFAST

se ubrzano naseljavaju. U tim godinama priča o Škotskoj krvava je i poučna.

Nakon pogubljenja škotske kraljice Marije Stuart (1587) Škoti su uglavnom prihvatili anglikanstvo, te kada 1603. umire engleska kraljica Elizabeta I. sin Marije Stuart Jakov VI. postaje i engleskim kraljem čime se ostvaruje »personalna unija« između Škotske i Engleske, koja se od 1707. naziva Velikom Britanijom. Njima se pridružuje i sjeveroistočni dio Irske (Sjeverna Irska ili Ulster) tako da se nova cjelina punim imenom zove Ujedinjeno kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske. Jedna im je zastava (Union Jack) i jedan Parlament. Sjevernu Irsku (Ulster) površine 13.520 km četvornih (oko 20 posto Irske) zastupa 12 poslanika u Donjemu domu Ujedinjenoga kraljevstva.

Ostatak »zelenog otoka« od 68.680 km četvornih imao je posve drukčiju povijest. Katolici su se ili iseljavali ili odupirali protestantizmu. U najmasovnijem migracijskom valu (1846-1851) na američki se kontinent u samo pet godina iselilo dva milijuna irskih katolika. Dinamika iseljavanja bila je takva da u Kanadi i SAD živi osam milijuna ljudi irskoga podrijetla. Napokon, 1869. Englezi popuštaju i od tada anglikanska crkva prestaje biti irskom državnom crkvom.

Poslije anglo-irskog rata (1919) engleski Parlament priznaje ograničenu autonomiju Južnoj Irskoj. U listopadu 1922. proklamirana je Irska Slobodna Država, a 29. 12. 1937. Irska postaje parlamentarnom republikom i proglašava nezavisnost. U travnju 1949. Republika Irska istupa iz Commonwealtha. Time se konačno i na svim razinama Republika Irska s glavnim gradom Dublinom službeno odvojila od Ulstera (sjeverne Irske) s glavnim gradom Belfastom.

SJEVERNA IRSKA

Trenutno u Sjevernoj Irskoj katolici čine jednu trećinu, a nekatolici, koje uvjetno možemo zvati protestantima (anglikanci, prezbiterijanci, evangelici i ostali) dvije trećine stanovništva.

Važno je reći da se irski katolici (i u Ulsteru i u Republici Irskoj) nisu pomirili s time da Ulster pripada Velikoj Britaniji. IRA (Irska republikanska vojska) teroristički djeluje duže od 70 godina. Njoj se suprotstavlja ekstremni protestantski pokret UVF (Ulsterske dobrovoljačke snage). U međusobnim sukobima do sada je stradalo više od 2500 ljudi. Zatim, protestantska većina, koja je na vlasti ukinula je neke osnovne norme u pravima čovjeka, tako da umjesto njih primjenjuju sljedeće:

— Optuženik nije nevin dok se ne dokaže da je kriv.

— Svaki se ispitanik može zadržati sedam dana u pritvoru.

— Policija može u bilo koje doba ući u bilo koju kuću bez naloga.

— Za svako nasilje ukinuto je sudenje pred porotom, a postoji i »Odredba o isključenju«. To je tzv. »unutarnje progonoštvo« (svojevrsna izolacija) za sve one čije MIŠLJENJE vlada ne odobrava.

To je, eto, gruba skica Irske, Republike Irske i Sjeverne Irske, o čemu Hrvati ne bi trebali ništa više znati nego o Kolumbovim otkrićima da našoj domovini ne prijete ne LIBANONIZACIJA ili CIPRIZACIJA, već ALSTERIZACIJA. Autori su vjerojatno engleski »lordovi«, a glavni je izvršitelj bez ikakve sumnje, direktor Civilnoga sektora UNPROFOR-a gospodin Cedric Thornberry. Taj čovjek samoga sebe predstavlja: »Ja sam Irac koji nema ništa protiv Britanaca«, što je valjda točno, ali nije dovoljno. Gospodin Thornberry je naime, protestant iz Sjeverne

Irske (alsterovac), otac šestero djece, rođen 1936. u Belfastu.

Od prvoga dana prvoga mandata UNPROFOR-a gospodin Cedric Thornberry je tu. Nisam bio razdražan njegovim nastupnim govorom na HTV-u, ali nisam na nj obraćao ni neku posebnu pažnju sve do 30. 9. 1992. kada sam u »Slobodnoj Dalmaciji« pročitao članak MILOSRĐEM PROTIV ZLOČINA. Željko Žutelija, čije novinarsko umijeće cijenim, tri je puta g. Thornberrya spomenuo u kontekstu Irske.

GOSPODIN THORNBERRY

— Uljudni Irac ne »moli« nego »traži« da se prognanici »obuzdaju« ...

— Stoga ih treba »obuzdati« (držati na uzdi, kao da su na irskome hipodromu, a ne u svojoj zemlji) ...

— Možda g. Thornberry kao plaćeni vojnik katkad čezne za svojim irskim domom ili domovinskim »zelenim pašnjacima« ...

I drugi su ga određivali na sličan način. Rosa Grce zvala ga je irskim odvjetnikom, sveučilišnim profesorom i bivšim novinarom, Radovan Stipetić čovjekom irskoga podrijetla (??) i irskim Bizantincem, a Davor Butković Ircom rođenim u Belfastu (?). Nigdje ni riječi o tome je li ili nije — katolik. Kao, to nije važno, ali ako znamo da Iracima jest onda se radi o svojevrsnom (valjda nenamjernom) obmanjivanju čitalaca.

A i taj čovjek, gospodin Thornberry, »varao« je na svoj način — čudnim, pitajskim rečenicama:

— »Teško je u svojoj zemlji gledati toliko pripadnika tuđe vojske — to ni ja ne bih volio imati u Irskoj ...«

— »U Hrvatskoj srž problema jest u odnosu Hrvata kao većine i Srba kao manjine. U mojoj zemlji Irskoj imamo sličan problem ...«

— »Mi u Irskoj osobito smo poznati po neciviliziranom, nasilnom ponašanju. Žalostno je da se ljudi mogu ponašati još gore jedni prema drugima nego u Irskoj ...«

Čaša mi se prelila za vrijeme jednoga od brojnih krajiških gostovanja g. Thornberrya. Na pitanje novinara je li u Krajini ili u Hrvatskoj funkcionar UNPROFOR-a odgovara: »Ja sam u Kninu«. Raspitao sam se o njegovoj konfesionalnoj pripadnosti, kao i o nekim drugim detaljima. Od tada mi ga je bilo lakše slušati.

Znao sam barem odakle »puše vjetar«.

Evo najstrožega mogućeg izbora Cedricovih »bisera«:

— »Silom se ovdje ništa ne može ri-

ješiti. Ne mogu susjedi živjeti lupajući jedan drugoga po glavi. To je povratak na zakone džungle.«

— »Ako mislite da možete zauzeti Maslenicu ili Peruću i da će sve ostati na tome, znači da živite u snovima.«

— »Zbog onoga što se dogodilo 22. siječnja vlasti u Kninu osjetile su se prevarenima. U pitanju je bio i moj kredibilitet.«

Napokon kada je g. Thornberry na konferenciji za novinare, 14. 7. u Beogradu (!!) izjavio da će otvaranje pontonskoga mosta na Maslenici biti jednosstrana hrvatska provokacija, napunila se široka (i duboka) čaša iz koje pije hrvatsko vrhovništvo, no direktor Civilnoga sektora (ili zamjenik komandanta) UNPROFOR-a bez ikakva obzira nastavlja svojim putem.

U dugom a posve nepotrebnom (nekorisnom i nerazumnom) intervjuu Denisa Latina u emisiji SLIKOM NA SLIKU 24. 7. 1993. g. Thornberry izjavljuje da nije bio nazočan prilikom otvaranja mosta i zračne luke u Zemuniku jer je bio poslovno spriječen ali se više ne sjeća (poslije 6 dana!!) gdje je zapravo te nedjelje bio! Tako je rekao i uz to dodao:

— »Ne mislim da UNPROFOR u Hrvatskoj nije bio efikasan. On nije bio neefikasan, nego nije efikasno ostvario svoje ciljeve.«

— »Obje strane napadaju civilne objekte i to se ne može ničim opravdati. Ja sam vidio tragove nedavnoga hrvatskog napada na centar Benkovca.«

— »Kao pravnik međunarodnog prava tvrdim da smo prilično uradili do 22. siječnja. Bili smo pred zaključenjem sporazuma o nekim bitnim pitanjima, ali sve ono što smo teškom mukom postigli — raspalo se. Povjerenje

»Ne mislim da UNPROFOR u Hrvatskoj nije bio efikasan. On nije bio neefikasan nego nije efikasno ostvario svoje ciljeve«, kaže Thornberry

je nestalo. Bit će nam teško početi ispočetka... Itd ... itd...

Denis Latin mu je na kraju zahvalio što je odgovorio na sva njegova pitanja, iako nije odgovorio ni na jedno. Nije se ni trudio jer ga nije briga. A nije ga briga jer nas ne poštuje.

ZBOGOM, ODVJETNIČE!

Gospodin Cedric Thornberry izvršio je sve »davolje« škole. Osnovnu — u Sjevernoj Irskoj, srednju — u Libanonu, fakultet — u Hrvatskoj. Sada je »davolji odvjetnik«. Svaki čovjek ima potrebu braniti svoju naciju, svoju konfesiju, svoju obitelj. Uz to, nema ničega neobičnog u služenju bogatome gospodarstvu u bijelome svijetu za velike novce. Ali »davolji odvjetnik« nikada nije isključivo profesionalac, tj. profesionalni službenik. Niti on radi samo

ISPRAVAK

U tekstu Ivana Martinca »Opet o kuni«, objavljenom u prošlome broju, tehničkom omaškom došlo je do bitne promjene smisla jedne tvrdnje. Naime u rečenici »Ne ćutim se ni ustaški ni partizanski, 'navijam' za TOLAR i BANICU« umjesto TOLAR moralo je pisati TALIR. Ista greška ponovljena je na još jednome mjestu u članku

za plaću niti mu je cilj obraniti sebe i svoje. On traži situacije koje dobro poznaje da bi se borio za »matičnu« ideju kakva bila da bila.

Je li Cedric Thornberry protestantski »vojnik« organiziran, recimo u »Narančastoj ligi« (Orange League), velikoj neprijateljici Vatikana? To doista ne znam, ali da između tzv. krajine i Sjeverne Irske postoji nekoliko istovjetnosti jasno je na prvi pogled.

— Krajina čini četvrtinu Hrvatske, a Ulster petinu irskog otoka.

— I pravoslavni su Srbi u Hrvatsku i protestanti (uglavnom Škoti) u Ulster (Sjevernu Irsku) došli su početkom 16. stoljeća.

— I jedni i drugi su otimači, nasilni prisvajajući osnovnih prava domorodačkog (u oba slučaja — katoličkog) naroda.

— Konačno, i jedni i drugi vode rat koji se bez obzira na pomoć starijih »sestara« (Srbije i Engleske) ne može dobiti.

E. Claver jednom je rekao: »Ako nisi dio rješenja, dio si problema.« Gospodin Cedric Thornberry je veliki (možda najveći) dio naših problema. On nikada ni jednom gestom nije bio na strani napućenoga hrvatskog naroda. Na njemu se, dapače, vidi netrpeljivost prema svemu hrvatskome što (budimo iskreni) nije čudno kada se zna u kojemu gradu žive njegova djeca (tri sina i tri kćeri). Može li ikada čovjek protestantske »tradicije« biti objektivan prema katolicima? Može li uopće protestant iz Belfasta, koji je odrastao uz svakodnevnu prijetnju »katoličkoga« metka voljeti katolike?

Priznajem — ne može, ali ako već mora živjeti s njima u Belfastu, ne mora ovdje. Ne mora pristati na pakao gori od onoga u kojemu je rođen, a neće ga ni sâm tražiti, ako nije »davolji odvjetnik«.

Časni protestant iz Sjeverne Irske ne bi pristao pod ovim okolnostima službovati u Hrvatskoj. Cedric Thornberry nije, čini se, takav čovjek. Dok on bude tu, problemi će se neprestano umnožavati.

U Splitu, na Preobraženje Gospodino, 6. kolovoza 1993.